

Kalvingsbinge, kalvegjemme og sykebinge

(Kapitlet er skrevet med bakgrunn i "Hus for storfe", 2014)

Kalvingsbinge

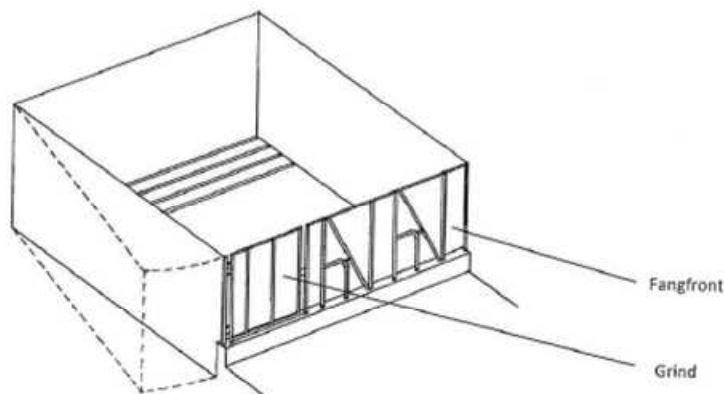
En kalvingsbinge er beregnet for tiden rundt kalving, dvs. både før, under og etter kalving. Dette for å lette påkjenningen for både mor og kalv, og gi de tilstrekkelig plass med godt underlag og feste. Kua vil føle seg tryggere i avstand fra de andre, da dyra søker tilflukt vekk fra flokken i tiden rundt kalving i det naturlige liv.

Driftsopplegget bør være lagt til rette for at alle kalvinger skal kunne foregå i separate og spesialiserte kalvingsbinger, der kalvingen kan foregå rolig uten å bli forstyrret av andre. Kalving i en kalvingsbinge vil enklere sikre at kalven får i seg nok råmelk, og det vil være enklere å utføre fødselshjelp. Det er derfor viktig at bingen er stor nok, både i lengde og bredde. Det vil også være en stor fordel å kunne fikserte kua, slik at røkteren enkelt kan hjelpe til, både med kalving og diing uten å risikere å bli angrepet. Av hygieniske årsaker må underlaget kunne drenere bort eller suge opp fostervann, urin og melkesøl. Underlaget i kalvingsbingen bør være varmeisolerende for å unngå nedkjøling av kalven. Her er halm et veldig godt alternativ.

Dyr bør få gå i kalvingsbingen i 1 til 3 dager før forventet kalving, og minimum ett døgn etter kalving for å sikre et godt bånd mellom ku og kalv, at diinga fungerer optimalt, og at kalven har fått tilstrekkelig med råmelk. Ut ifra *Forskrift om hold av storfe, 2004* skal det være minst én kalvingsbinge pr. 25. påbegynte ku. Ved konsentrert kalving (2 - 3 mnd.) bør det ikke være mer enn 12 til 15 kyr pr. kalvingsbinge, gjerne enda færre. Jo kortere tidsrom kalvingen foregår i, jo flere kalvingsbinger bør man beregne.

Kalvingsbingen bør ha:

- Tilnærmet flatt gulv
- Ingen båsskiller
- Tett gulv på minimum 65 % av gulvarealet
- Fangfront ut mot eteplass
- Personåpning for tilflukt, må sikres med tanke på rømming av kalv
- Grind
- Drikkevannsforsyning
- Godt underlag, f.eks. halm eller gummi med tørr flis

Anbefalte mål for kalvingsbinge

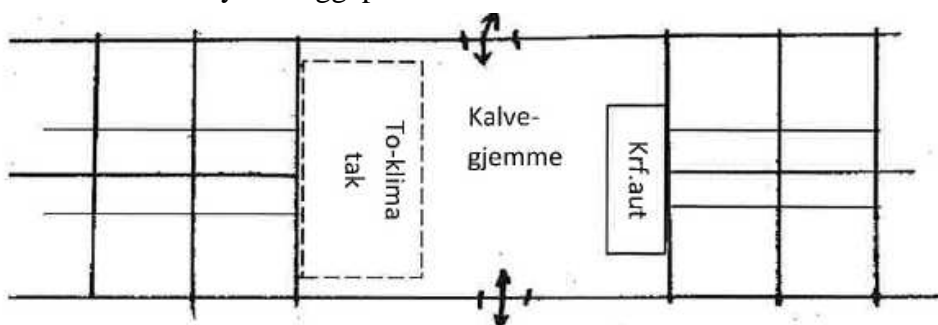
	Minimumsmål	Anbefalte mål
Areal, m ²	8 – 10	Minimum 12
Korteste side, m	2,3	Minimum 3
Høyde, m		1,3 – 1,6
Bredde i personåpning, m		0,35 – 0,4
Terskelhøyde i personåpning, m		< 0,5
Andel av bingeeareal med tett gulv	Minimum 50 %	Minimum 65 %
Antall kyr pr binge, spredt kalving (10 – 12 mnd)	25	20 – 25
Antall kyr pr binge, konsentrert kalving (2 – 3 mnd)		12 – 15

Kalvegjemme

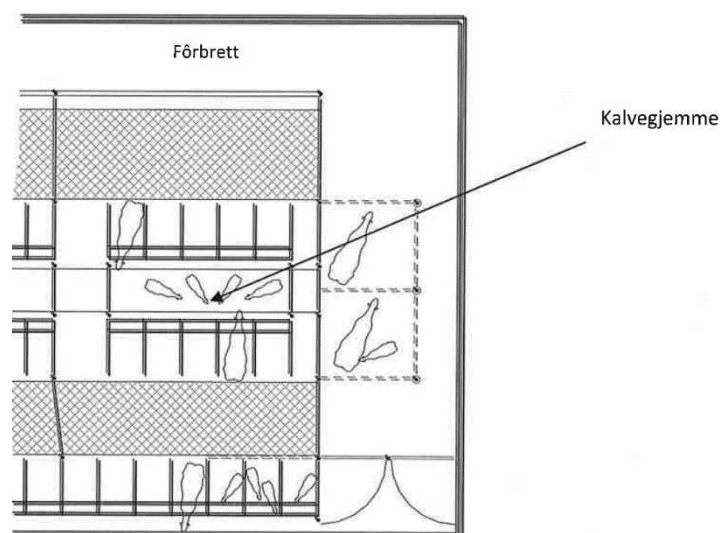
Kalven har behov for et eget areal som er atskilt fra ammekua, hvor den kan sosialisere seg med andre kalver, og slappe av mellom diinga. Kalvegjemme skal tilby kalven et mykt og varmeisolerende liggeunderlag med en tørr og trekkfri oppholdsplass. Kalvene bør ha en egen plass, hvor kua ikke har tilgang, hvor de får tilbud om grovfôr, kraftfôr og rent drikkevann. Både grovfôr, kraftfôr og vann kan tilbys i kalvegjemme, men ideelt sett bør dette være adskilt fra selve liggeplassen deres, da det lett blir mye gjødsel og søl ved et slikt sted. Dette kan gjøres f.eks. ved å gi kalvene tilgang til et eget førbrett. Dette gjelder spesielt ved høstkalving når kalvene er inne fram til avvenning.

Anbefalt areal i kalvegjemme er 1 m² pr. 100 kg levende vekt pr. kalv. Eks. høstkalving 300 kg levende vekt pr. kalv og 15 kalver, vil anbefalt areal på kalvegjemme være 3 m² pr. kalv, dvs. 45 m² totalt.

Det beste underlaget i et kalvegjemme er halm, som gir en lunhet i seg selv. For å få det enda lunere, kan man lage et toklimatak som kan vippes opp (se tegning). Kalver som har tilgang til kalvegjemme har vanligvis et tidligere og større opptak av grovfôr og kraftfôr. Det bør ligge godt til rette for at det skal kunne brukes og være et skikkelig fristed for kalven, og bør plasseres i nærheten av kyrnes liggeplass. Blir denne avstanden for stor vil ikke kalvene bruke det.

Illustrasjonen viser hvordan et kalvegjemme kan innpasses inn i dobbeltraden i et fjøs med dobbel liggebåsråd. Toklimataket kan vippes opp for lettere reinhold. Denne bingeløsningen kan også brukes som kalvingsbinge.

Mange lager kalvegjemme i kombinasjon med kalvingsbinge. Dvs. at man bruker bingen først som kalvingsbinge, for deretter å bruke det som kalvegjemme når kalvingsperioden er over. På denne måten kan man spare en del kvadratmeter. Hvis man velger en slik løsning er det veldig viktig at man tilpasser størrelsen på bingen etter krav og aller helst anbefalinger, både

ut ifra mål på en kalvingsbinge og et kalvegjemme. I tillegg er det viktig at man tar hensyn til drikkevannsforsyning, fôring av grovfôr og kraftfôr, underlag, og evt. fikseringsmulighet for både en optimal kalvingsbinge og et optimalt kalvegjemme.

Anbefalte mål for kalvegjemme

	Høyeste vekt	
	100 kg	150 kg
Areal pr kalv i kalvegjemmet, m ²	1,0	1,5
Minste forskriftskrav, m ²	0,7	
Bredde inngang, m	0,4 – 0,5	0,5 – 0,6
Høyde inngang, m	0,7 – 0,8	0,8 – 0,9

Sykebinge

I følge *Forskrift om hold av storfe, 2004* er det et krav om at du i tillegg til én kalvingsbinge pr. påbegynte 25. ku, også må ha én sykebinge/behandlingsbinge pr. påbegynte 25. ku. Denne bingen skal brukes til behandling av syke dyr, og oppholdssted for dyr som ikke har optimal helse, da også bein og klauver.

Liggeplassen skal være tørr og trekkfri, og det skal være et varmeisolerende liggeunderlag. Bingen skal være utstyrt med drikkevannsforsyning. Det bør i tillegg være muligheter for fiksering av dyra ved f.eks. behandling.

En sykebinge eller behandlingsbinge lages ofte som en fellesbinge for to eller flere dyr. Dette fordi den i tillegg kan brukes som en avlastningsbinge, og en da har mulighet til å sette flere inn i samme bing. Aktivitetsarealet i bingen bør være på minimum 3 * 3 m, slik at dyr har mulighet til å snu seg uhindret. Ved en løsning med liggebåser, vil det si at bingen bør ha minimum 3 liggebåser i bredden, for å gi dyra god nok plass for bevegelse. Bingen bør plasseres på en måte i fjøset som gjør det enkelt å frakte døde dyr ut av fjøset. I tillegg bør det være en solid krok i taket, så man har muligheten til å hjelpe syke dyr på beina.

I besetninger hvor det er konsentrert kalving, vil det være naturlig å ha en god del kalvingsbinger, som da også kan brukes til sykebinge. I så tilfellet er det viktig at det er rikelig med kalvingsbinger, slik at hvis det skulle oppstå syke dyr under kalvinga, så må det være tilgjengelige binger til disse.